

מגדלור של השפעה - 07

זילנא

1 ירושלים דליטא

תורת ה' תמימה

אחים לנפש
יחד מחברים עולמות

OLAMI

במסגרת סדרת מגדלור של השפעה אנו עוסקים בקהילות יהודיות ברחבי העולם תוך התייחסות לשני דגשים מרכזיים:

הראשון, היכולת לקום מתוך שבר וקושי. העם היהודי עבר תלאות וטלטלות והצליח לצמוח למרות הקושי. איך הם עשו זאת? בסדרה אנו מנסים ללמוד מדרכם וללקט אבני דרך שייסעו לנו להתמודד עם אתגרים והזדמנויות.

השני, לאורך הדורות יהודים נשאו עיניהם אל ירושלים, עיר הקודש והמקדש. הם שאבו ממנה השראה, ראו בה מקור וסמל לזהות יהודית ולעשייה אפקטיבית בדרך התורה והמצוות. במסגרת השיעורים אנו עוברים בין ערים וקהילות שהצליחו עד מאוד ונקראו גם הם 'ירושלים'.

השבוע נעסוק בעיר וילנה – ירושלים דליטא. וילנה נחשבה מרכז-תורה גדול במיוחד וזו הזדמנות עבורנו ללמוד יחד על לימוד תורה, לשתף ולחשוב על משמעות הלימוד ועל המקום של ההעמקה והעיון בתורת ישראל.

לימוד מהנה ומועיל!

רוחה של תורה

עיר של מסורת היא וילנה, ויש בה אותיות של מסורת, והיא ראשית כל מסורת של תורה, של לימוד תורה והוקרת תורה. לא רק קירות בתי-המדרשות שבה ספוגים עמלה של תורה וזעה של תורה מדורות - כל בני וילנה חדורים רוחה של תורה. אפרים הנפח אומר שיעור בתלמוד ופנחס שוקיאן החובש, מותיקי "בני משה", הוא עסקן בחברת ש"ס מיסודם של "חובבי ציון"...

(פרופסור בן ציון דינור, היסטוריון)

מרכז לתורה ולחכמה

...וילנה היא מרכז לתורה ולחכמה. ראשית כל
- הספרים באים משם: הסידור הנאה, המכורך
יפה, עם אותיותיו הנחמדות, וגם החומש
הגדול עם פירוש רש"י, שאתה לוקח לחדר,
וגם הגמרא הגדולה, עם הנייר המשובח, עם
האותיות מאירות העיניים, עם המון הפירושים
וההגהות, וגם המדרשים של שלמה בובר -
הכל בא משם. מבית "האלמנה והאחים ראם"...

...ודפוס רום אינו היחיד. גם שאר בתי-הדפוס
מוציאים ספרים רבים, המובאים לכל פינות
ישראל...

יסוד איתן

ודאי, וילנה הייתה עיר של חכמים וסופרים
עוד בזמן קדום לערך; היא "עיר מעטירה
וקהלה מפוארה" עוד במאה הי"ז. בין
יוצאיה רבים המפורסמים, ובין רבניה
אנשים כבעל הש"ך (רבי שבתי כהן,
מחבר "שפתי כהן"), כבעל "שער אפרים",
כרבי משה רבקש בעל "באר הגולה",
ועוד ועוד. ואולם היות התורה לנחלת-
עם, למורשת חוגים רחבים בעם, הערצת
לימוד התורה כשהוא לעצמו, הכנסת
לימוד התורה כיסוד איתן בכל ההווה
היהודית, - כל זה קשור ואחוז בשמו של
הגר"א, גאונה ותפארתה של וילנה.

רבי אליהו מזילנא

הגר"א (הגאון רבי אליהו) הוא סמלה של וילנה, סמל האמונה בכוח האדם, ביכולת ההשגה, באפשרות ההשפעה של יחידים, בתוקף התיקונים הבאים על-ידי חכמים ומורים, גאונים ומאורות. חיי הגר"א - חיי נזיר סגור, פרוש ורחוק מן העולם וענייניו והבלייו. פניו אל הקיר, עיניו בספר, ולבו לשמים. חוג תלמידיו מצומצם ביותר. לא כל אחד נכנס, ולא כל נכנס זוכה, ולא כל זוכה מקבל בשיעור הראוי. ואף על-פי כן מה רבה השפעתו דרך תלמידיו.

והחמישי, בנו של הגר"א, רבי אברהם
- מן הראשונים לסוללי דרך למחקר ההיסטורי-ספרותי בשטח המדרשים והאגדה, אשר רבים וגדולים שתנו מימיו, אם כי לא תמיד מכליו, ולא הזכירו את שמו.

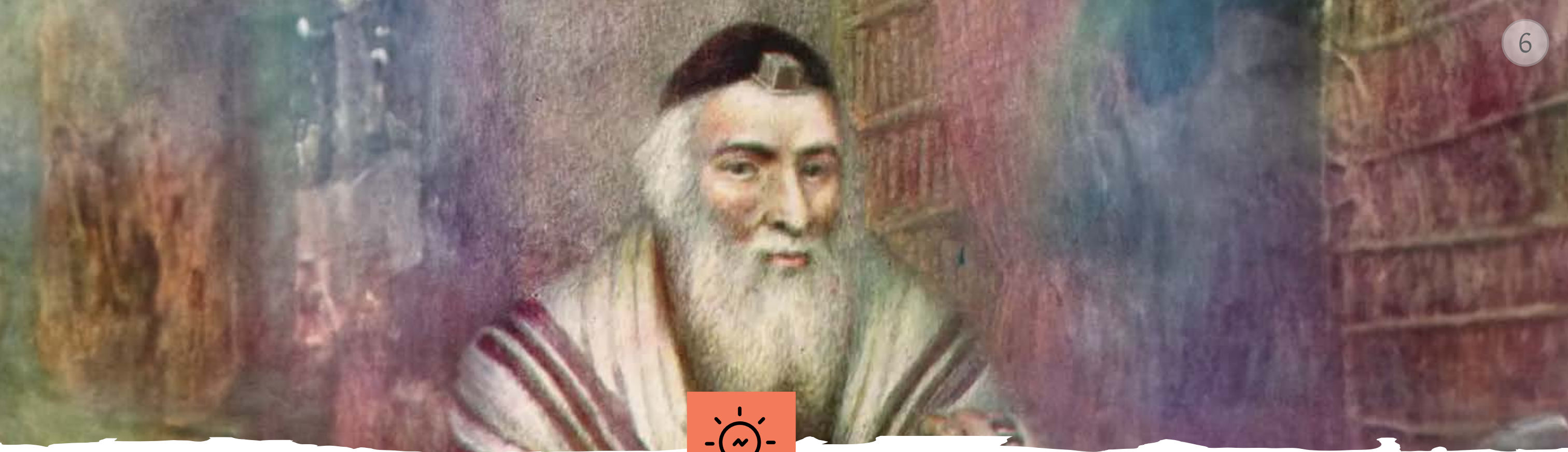
הרביעי, רבי ישראל משקלוב, ראש לעלית הפרושים
לא"י, ממיסדי הישוב בירושלים וממטפחי הקשרים האמיצים בין הישוב ובין הגולה, מתוך אמונה גדולה ותבונה רבה.

השלישי, רבי מנשה מאיליה, מעורר את המחשבה
הציבורית, את הדאגה לעם ולגורלו, ומכוון את הלבבות לתיקוני הנהגות ולשפורי יסודות.

השני - אחיו, רבי זלמן, או רבי זלמ'לה, כמו שקראו לו בני וילנה, - משפיע על לימוד הלשון העברית, התנ"ך והמשנה. הוא נוהג להקפיד ולהחמיר במבטא העברי: לפי כל כללי הדקדוק, ובקול רם, בשעת התפלה והקריאה בתורה; מקפיד ומחמיר, לאות ולמופת, גם ב"בן חמש למקרא ובן עשר למשנה"...

האחד: רבי חיים מוולוז'ין
- מיסד ישיבה חדשה וגדולה, מכניס דרך-לימודים חדשה: פשט, בקיאות, ידיעת ראשונים.

וכל אחד מאלה תולה פעולתו בהגר"א

מאז ועד היום

תלמידיו של הגר"א הלכו בדרכים שונות ועדיין שאבו הכל מכוחו.

מהו לדעתכם תפקידו של מחנך?

כיצד תבקשו לעשות זאת בפועל, כמחנכים או כהורים?

אם רק תרצה...

הגר"א מסמל לוילנה את האדם המושלם ומשמש לה דוגמה ומופת לכוח הרצון. וילנה דורשת את השם "ווילנר גאון": וויל נאר - גאון! כלומר: אם רק תרצה, תהיה גאון! צריך אדם לדעת את אשר לפניו ו"רק לרצות". יכול אדם להשיג רבות וגדולות ברצונו. רבות? - לא, הכל! ובכל דבר. ביראת השם, בלימוד התורה, בחכמה, באמנות, בצדקה, בעושר ובכבוד.

מאכ ועז היוק...

איך רצון יכול להפוך לכלי מעשי?
איך נהפוך רצונות לדרך חיים?

למה לומדים תורה?

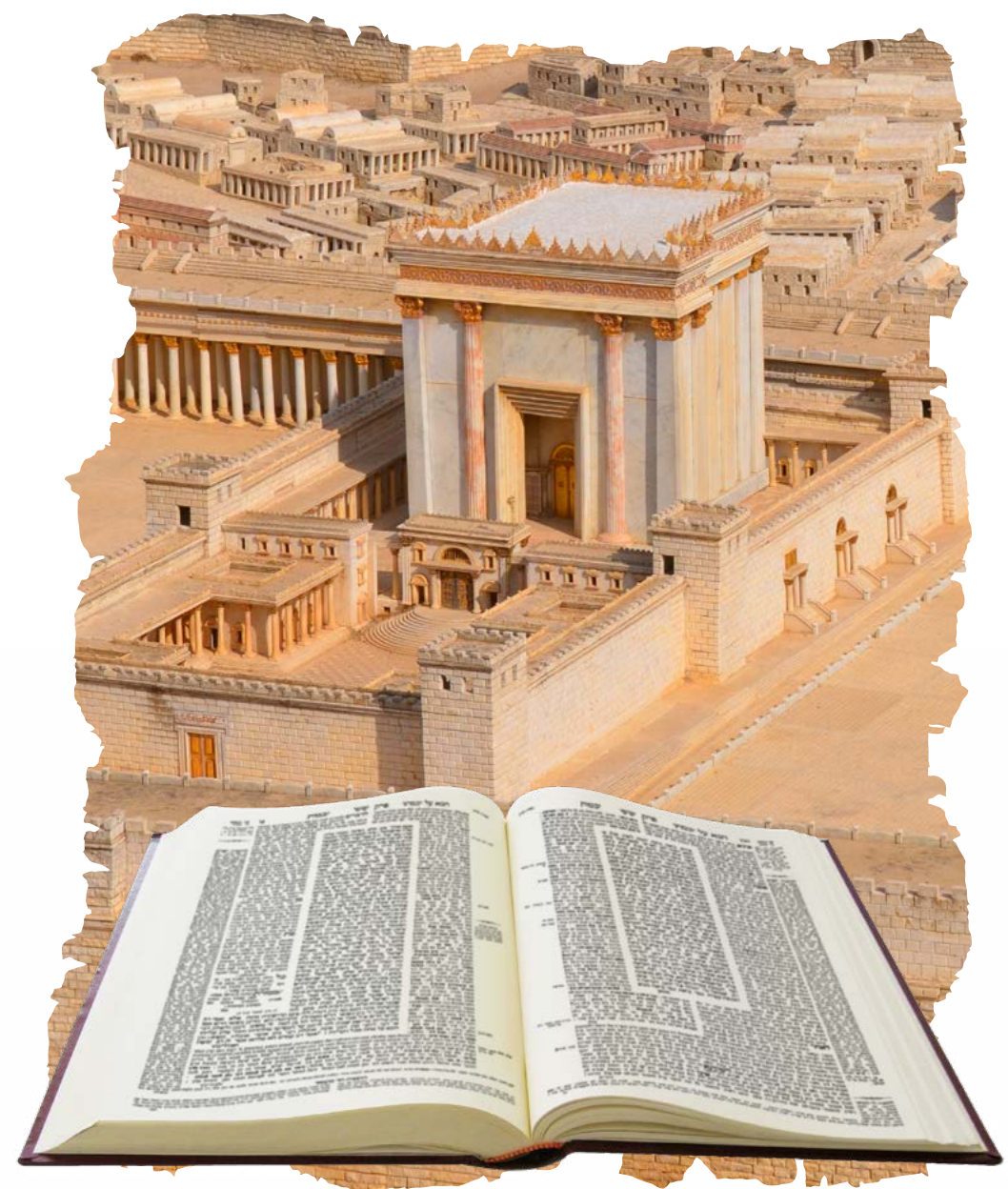
ללמוד כדי לדעת

גדול תלמוד, שהתלמוד מביא לידי מעשה
(קידושין, דף מ, א)

סימני דרך

אנו רגילים ללמידה שמטרתה להוביל לידיעה. גם בלימוד התורה קיים ההיבט הזה כמובן.
אך אם זו היתה הסיבה היחידה, מדוע יש מקום ללימוד של דברים מוכרים או שינון של מידע שלא רלוונטי כיום?
לדוגמה, דינים הקיימים רק בזמן שבית המקדש קיים ועוד...

לימוד מטהר

הַמְּאֹר שֶׁבָּה מַחְזִירוֹ (את האדם) לְמוֹטָב
(מדרש איכה רבה)

אַבֵּל לְמוֹד הַתּוֹרָה מִיֵּשֶׁר הַדַּעַת וְהַשִּׁכּוֹל
(העמק דבר, ויקרא)

מזכירי עז כה

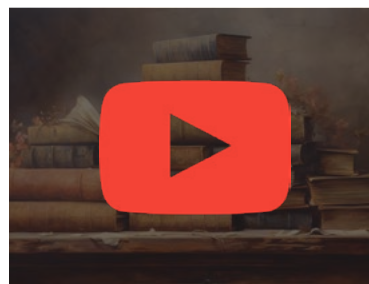
בעולם של אופנות משתנות, ערכים שונים ומשונים
ודעות שבאות והולכות, כיצד נוכל לוודא שאנו שומרים
על עצמאות מחשבתית ונצמדים למה שנכון וראוי?

היכזר אישי

"וְהָגִיתָ בוֹ [בספר התורה] יוֹמָם וְלַיְלָה"
(יהושע א)

אהבה מכל האב
לחצו וצפו יחד בסרטון...
מה דעתכם?

חיבור פנימי לאזקים

אנכי ה' אלוהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים
אֶנָּה נַפְשִׁי כְּתַבִּית יְהִיבִית (שבת, קה, א).

אני את נפשי כתבתי והבאתי

וְזֶה מָה שֶׁבִּאֲרָנוּ שָׁם, כִּי הֵינָה חֵבֶר הָאָדוֹן, בְּרוּךְ הוּא, כָּלֵל מִיִּלּוֹת
וּמֵאֲמָרִים, שֶׁהֵם כָּלֵל חֲמִשָּׁה חֲמִשִּׁי תוֹרָה, וְאַחֲרֵיהֶם בְּמִדְרָגָה נְבִיאִים
וְכַתּוּבִים, וְקִשָּׁר בָּהֶם הַהִשְׁפָּעָה הַזֹּאת, בְּאֶפֶן שֶׁכְּשִׁידְבְּרוּ הַדְּבָרִים
הֵהֱם, תִּמְשֹׁךְ הַהִשְׁפָּעָה הַזֹּאת לְמִדְבָּר אוֹתָם. וּבִתְנָאִי שִׁיְהִיָּה הַהֲגִיוֹן
הַזֶּה בְּגִבּוּלִים שֶׁהִגְבִּילוּ לוֹ, וְכִמּוֹ שֶׁכְּתַבְתִּי לְפָנִים בְּסִיעָתָא דְשִׁמְיָא
(רמח"ל, דרך ה', חלק רביעי פרק שני)

כלים של השפעה

כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל חַיֵּב בְּתִלְמוּד תּוֹרָה בֵּין עָנִי בֵּין עָשִׁיר
בֵּין שָׁלֵם בְּגוּפוֹ בֵּין בַּעַל יִסּוּרִין בֵּין בַּחּוֹר בֵּין שְׁהִיָּה זָקֵן
גָּדוֹל שֶׁתִּשָּׁשׁ כָּחוֹ אֶפְלוֹ הָיָה עָנִי הַמִּתְפָּרֵס מִן הַצָּדָקָה
וּמַחֲזִיר עַל הַפְּתָחִים וְאֶפְלוֹ בַּעַל אִשָּׁה וּבָנִים חַיֵּב לִקְבֹּעַ
לוֹ זָמָן לְתִלְמוּד תּוֹרָה בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה שְׁנָאֲמַר וְהָגִיתָ בּוֹ
יוֹמָם וְלַיְלָה

(רמב"ם, הלכות תלמוד תורה, פרק א הלכה ח)

מחשבות על מנהיגות

לאחר לימוד המערך השבועי, מדוע מוטלת
חובה ללימוד תורה גם על בקיאים, יודעים
ומנוסים?

מנדבה כבה

OLAMI

רוצים עוד?
סרקו והצטרפו
ל"אחים לנפש"

© כל הזכויות שמורות ל"אחים לנפש"